

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять

з дисципліни

«ХУДОЖНЯ ГРАФІКА ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВО»

для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Дизайн-технології,
конструювання та сучасне оздоблення виробів легкої промисловості»
спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» всіх форм
навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри

технологій легкої промисловості

протокол № 03/24 від 25.01.2024р.

Київ, 2024

УДК 687.1.01:76.02:001.81

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Художня графіка та кольорознавство» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Дизайн-технології, конструювання та сучасне оздоблення виробів легкої промисловості» спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» всіх форм навчання / Уклад.: ст. викладач О. А. Телушкіна. Київ : СНУ ім. В. Даля, 2024. 53 с.

В методичних вказівках викладено тематику, зміст, інформацію про необхідні матеріали для виконання практичних робіт з дисципліни «Художня графіка та кольорознавство», надано рекомендації до їх виконання та вказано кількість аудиторних годин на кожну роботу. Наведено приклади виконання завдань та список використаних джерел.

Укладач: О. А. Телушкіна, ст. викладач.

Відповідальний за випуск: Ріпка Г. А., зав. кафедри технологій легкої промисловості, к.т.н., доцент

Рецензент: Ріпка Г. А., зав. кафедри технологій легкої промисловості, к.т.н., доцент

ЗМІСТ

Загальні вказівки	4
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ХУДОЖНЯ ГРАФІКА ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВО». ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. РИСУНОК – ОСНОВА ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ	
Практична робота №1	5
Практична робота №2.....	8
Практична робота №3.....	9
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕХНІКА РИСУНКУ	
Практична робота №4.....	11
Практична робота №5	16
Практична робота №6.....	19
Практична робота №7.....	21
Практична робота №8.....	23
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ЗОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНИ	
Практична робота №9.....	25
Практична робота №10.....	28
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. ГРАФІКА КОСТЮМУ	
Практична робота №11	31
Практична робота №12.....	32
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА	
Практична робота №13.....	37
Практична робота №14.....	43
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 6. ДИЗАЙН ОДЯГУ	
Практична робота №15.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліна «Художня графіка та кольорознавство» є обов'язковою освітньою компонентою для підготовки фахівців за освітньою програмою «Дизайн-технології, конструювання та сучасне оздоблення виробів легкої промисловості» за спеціальністю 182 «Технології легкої промисловості». В курсі розглядаються теоретичні та практичні основи образотворчої грамоти та художнього проектування швейних виробів. Успішне набуття компетентностей з дисципліни дозволить спеціалістам у своїй практичній діяльності забезпечити якість розробки швейних виробів масового і індивідуального призначення з урахуванням сучасних вимог суспільства до одягу.

Виконання практичних робіт з дисципліни «Художня графіка та кольорознавство» націлено на опанування здобувачем вищої освіти практичних навиків просторового зображення форм, відтворення пропорцій та форми предметів, тіла та обличчя людини, закріплення знань правил компоновки композиції в аркуші, розвиток цілісного сприйняття малюнку і композиційного мислення, оволодіння графічними засобами, придбання навичок виконання нарисів і замальовок в цілому та, зокрема, аксесуарів костюму та взуття, моделей одягу; розвиток вміння створення гармонійних кольорових сполучень та їх застосування в костюмній графіці, засвоєння принципів використання виразних можливостей кольору для створення певного психологічного враження від костюму та створення певного образу за допомогою виразних композиційних та зображувальних засобів; розвиток естетичного смаку.

Метою дисципліни «Художня графіка та кольорознавство» є формування майбутнього спеціаліста як творчої особистості, яка вміє втілювати задум в ескізі у заданій формі, кольорі, конкретному матеріалі, узагальнюючи і використовуючи народні традиції, вітчизняний та закордонний досвід, сучасні досягнення в області художнього проектування.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «ХУДОЖНЯ ГРАФІКА ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВО»

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.
РИСУНОК – ОСНОВА ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ

Практична робота № 1 (2 години)

Побудова тіл обертання

Мета: придбання навичок просторового зображення форм обертання, відтворення пропорцій та форми предметів, закріплення знань послідовності їх конструктивної побудови, розвиток оковиміру.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), 2М (2В); гумка, папір А4.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Побудувати циліндр та два побутових предмета циліндричної форми (наприклад, глечик та бідон). Кожний предмет – на окремому аркуші А4.
3. Виконати початкове тональне опрацювання з визначенням основних тональних відносин.
4. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, в чому особливості зображення предметів циліндричної форми (форм обертання), з яких етапів складається побудова предметів, що таке «еліпс» та в чому його відмінність від овалу тощо).

Рекомендації до виконання практичної роботи

В зображенні тіл обертання одним з найбільш складних елементів є побудова окружностей їх основ в перспективі. На рис. 1 наведено приклади типових помилок, які допускають початківці при зображенні основ циліндрів.

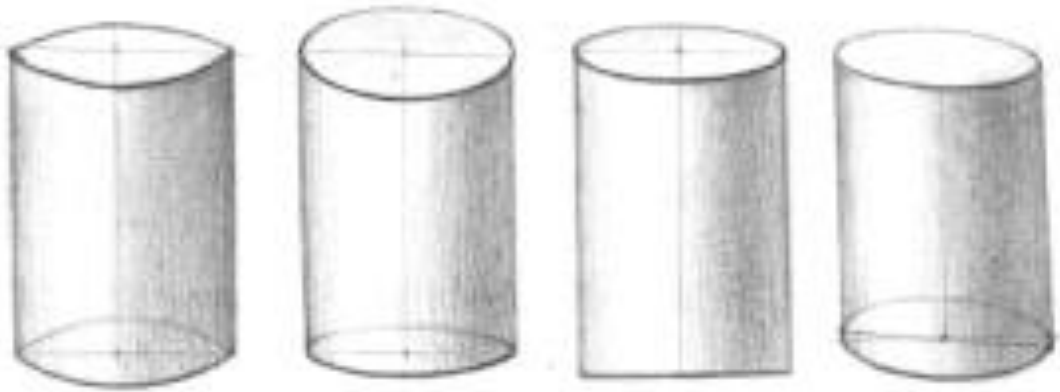

Рис. 1. Типові помилки в зображенні основ циліндру

Послідовність зображення циліндру (рис. 2):

1. Визначити основні пропорційні величини – діаметр основи і висоту.
2. Побудувати верхню і нижню основи циліндру (еліпси) згідно правилам лінійної перспективи.
3. Зобразити бокові сторони циліндру, з'єднуючи прямими лініями основи (ці лінії повинні бути менш контрастні, ніж ближні краї еліпсів).
4. Перевірити правильність побудови, відійшовши від свого місця на відстань 2-4 метри (в залежності від розміру рисунка); виправити помилки, якщо вони є; визначати межі власної та падаючої тіней.
5. Виконати рисунок в тоні.

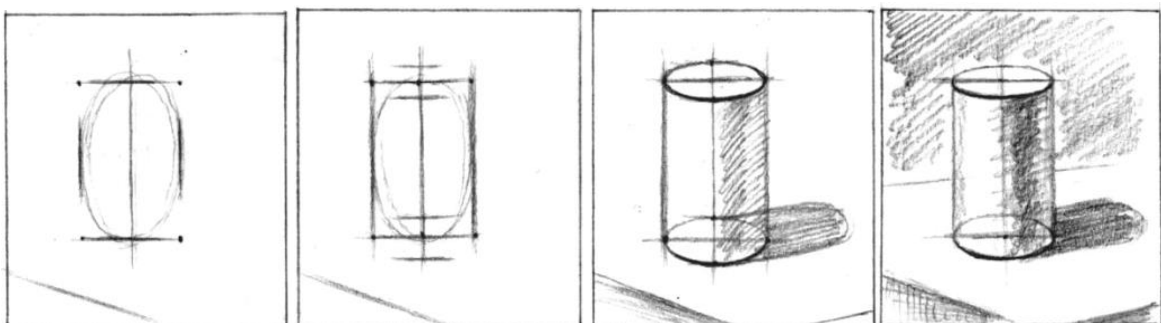

Рис. 2. Послідовність побудови циліндру

Після побудови циліндру слід переходити к зображенню більш складних форм – к побутовим предметам. Послідовність їх зображення подібна до послідовності побудови циліндру (рис. 3).

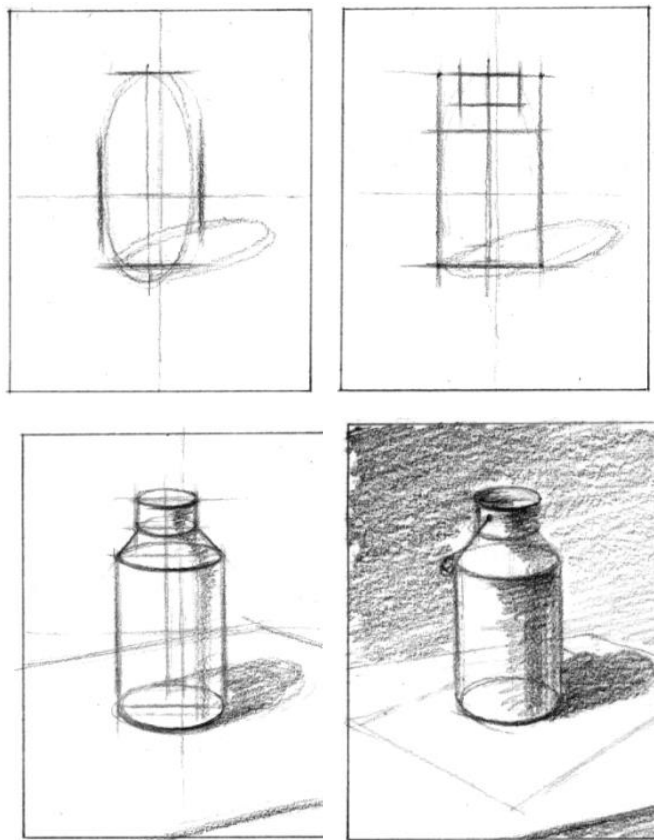

Рис. 3. Послідовність зображення бідона

Слід пам'ятати, що основу всіх складних форм складають прості геометричні тіла (циліндр, куля, куб тощо), тому на початку зображення слід проаналізувати форму предмета, розділивши її на прості елементи (рис. 4).

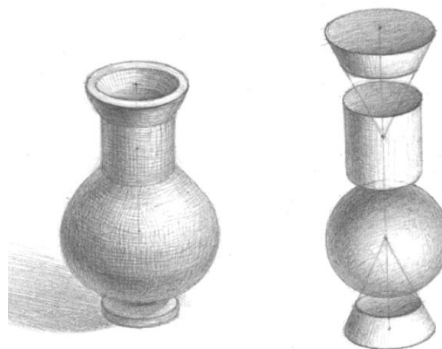

Рис. 4. Аналіз конструктивної будови глечика

Практична робота № 2 (2 години)

Нариси натюрморту в різних ракурсах

Мета: закріплення знань правил компоновки предметів в аркуші, придбання навичок гармонійного розміщення елементів композиції відносно один одного та побудови предметів, розвиток цілісного сприйняття малюнку і композиційного мислення.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), 2М (2В); гумка, папір А4.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Схематично зобразити натюрморт з трьох різних ракурсів (точок зору). Кожний ракурс – на окремому аркуші А4.
3. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, з якого ракурсу композиція натюрморту найбільш гармонійна і чому, в чому різниця побудови симетричних і асиметричних предметів тощо).

Рекомендації до виконання практичної роботи

На рис. 5 наведено приклад зображення одного натюрморту з різних точок зору. Для досягнення мети завдання достатньо виконувати зображення нарисно, без ретельної конструктивної побудови та детального опрацювання.

Рис. 5. Приклади виконання начерків натюрморту в різних ракурсах

Практична робота № 3 (6 годин)

Рисунок натюрморту з предметів побуту

Мета: закріплення знань особливостей малювання з натури, придбання навичок зображення предметів, поєднаних в композицію, побудови предметів, передачі простору в малюнку, оволодіння графічними засобами, розвиток оковиміру.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), 2М (2В), 5М (5В); гумка, папір А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Скомпонувати предмети в єдину композицію на аркуші згідно правилам побудови композиції.
3. Побудувати предмети натюрморту. Для симетричних предметів обов'язково будувати осі симетрії, в предметах циліндричної форми – еліпси.
4. Виконати малюнок в тоні, передаючи об'єм предметів, простір.
5. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, які закони композиції використовували для зображення, які засоби використовували для передачі об'єму і простору).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Етапи виконання натюрмортів засобами графіки:

1. Компонівка елементів натюрморту.
2. Уточнення основних пропорцій.
3. Конструктивна побудова предметів.
4. Опрацювання тоном (визначення основних тональних відносин).
5. Завершення тональної роботи (деталювання, уточнення тональних відносин).

При виконанні роботи слід враховувати правила компоновки постановки, закони плановості в натюрморті, закони розподілу світлотіні,

правильне розташування власних та падаючих тіней. Предмети натюрморту та падаючі тіні слід сприймати як єдине ціле, почав зображувати їх від загального абрису, поступово переходячи до предметів і наприкінці – до деталей. Після компоновки предметів та визначення їх основних пропорцій слід виконати їх конструктивну побудову, передаючи плановість через товщину та контрастність ліній. Працюючи над натюрмортом тоном, також слід передавати плановість через світло-тональні відносини, зменшення їх контрастності по мірі віддалення в глибину.

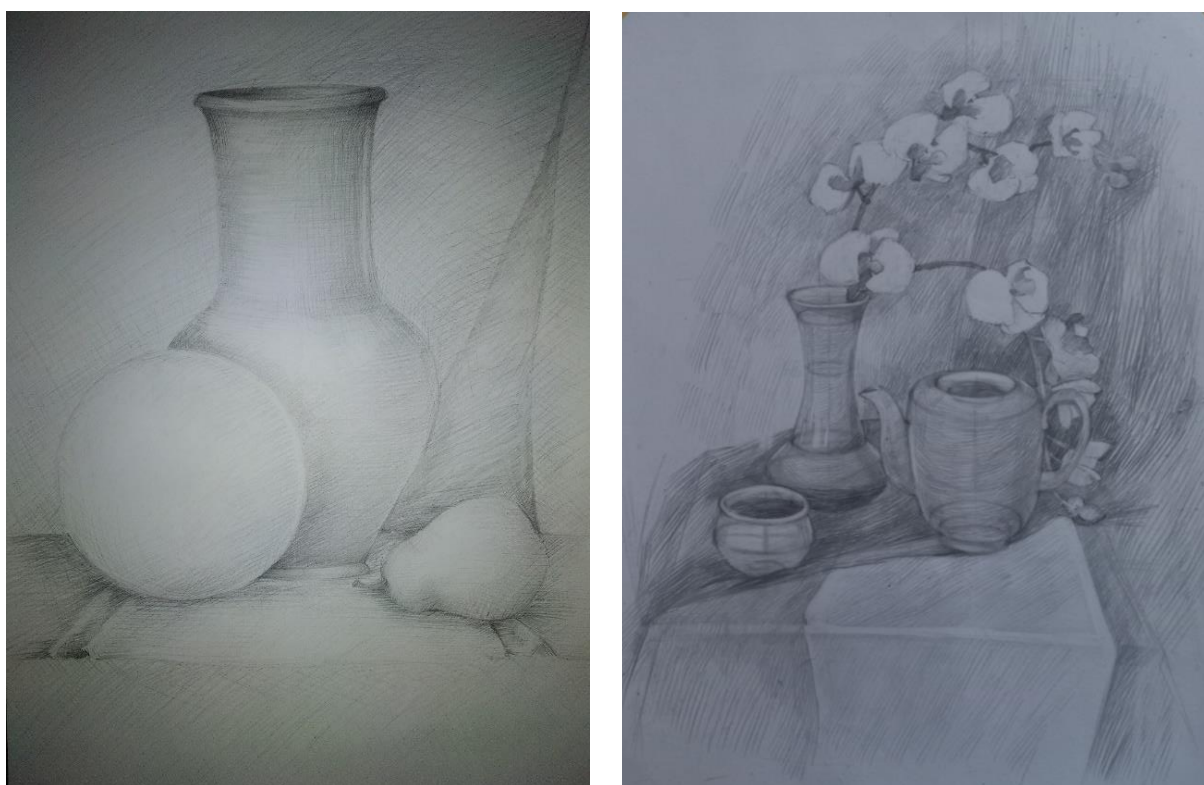

Рис. 6. Рисунки натюрмортів з побутових предметів

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕХНІКА РИСУНКУ

Практична робота № 4 (2 години)

Побудова гранованих геометричних тіл

Мета: закріплення знань особливостей малювання з натури, придбання навичок зображення геометричних тіл згідно законів лінійної перспективи, передачі простору в малюнку через використання правил лінійної та повітряної перспективи, оволодіння графічними засобами, розвиток оковиміру.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), 2М (2В), 5М (5В); гумка, папір А3, А4.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Побудувати куб в кутовій перспективі з трьома видимими площинами*. Виконати початкове тональне опрацювання з визначенням основних тональних відносин.
3. Побудувати піраміду в перспективі (кількість граней – на вибір студента)*. Виконати початкове тональне опрацювання з визначенням основних тональних відносин.
4. Побудувати призму в перспективі (кількість граней – на вибір студента)*. Виконати початкове тональне опрацювання з визначенням основних тональних відносин.
5. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, які закони та правила використовували для зображення, які засоби використовували для передачі об'єму і простору).

* Примітка: геометричні тіла в цій роботі зображувати на окремих аркушах. Лінії побудови не витирати.

Рекомендації до виконання практичної роботи

Побудова куба

Куб є одним з найпростіших геометричних тіл. Він має вісім точок на кутах, шість граней і дванадцять ліній ребер. Співвідношення сторін куба складають пропорцію 1:1:1. Зображення куба виконують з урахуванням його пропорцій, згідно законів лінійної перспективи.

Перспектива – наука про зображення просторових об'єктів на площині або якій-небудь поверхні відповідно до удаваних скорочень їх розмірів, змін обрисів форми та світлотіньових відносин, які спостерігаються в природі.

При погляді зверху (в ракурсі) основа куба (квадрат) виглядає ромбом. Перспективну побудову куба потрібно починати з квадрата основи, тобто з його плану, що лежить в горизонтальній площині. Щоб отримати нижню основу (ромб), необхідно позначити чотири точки і з'єднати їх чотирма лініями. З точок основи проводять вертикальні лінії – ребра. Для завершення побудови також позначають чотири точки, та, з'єднав їх чотирма лініями, отримують верхню основу куба (ромб). Лінії, які визначають просторову глибину, повинні бути проведені з різним ступенем контрастності. Лінії найближчих ребер необхідно проводити більш контрастно, ніж ті, що знаходяться на перспективному видаленні.

Послідовність побудови куба.

1. Компонують (композиційно розміщують) зображення на аркуші. Загальні габарити куба намічають легкими лініями з боків, зверху і знизу. З урахуванням ракурсу, загальних пропорцій та перспективи знаходять і визначають конструктивні точки вершин кутів куба (рис. 7, а).
2. З урахуванням перспективних скорочень по конструктивним точкам вершин кутів намічають загальну форму конструкції куба (рис. 7, б). Порівнюють пропорції різних частин зображення, довжину до висоти і ширини.

3. Уточнюють пропорції та перспективну будову об'ємно-просторової форми куба. Визначають межі власної та падаючої тіней (рис. 7, в).
4. За допомогою світлотно-тональних відносин виявляють об'ємну форму куба (визначають, яка сторона кубу найсвітліша, а яка найтемніша). Наносять власні та падаючі тіні. Визначають тональність фону, дотримуючись тональних відносин в природі (відображають, де тло світліше, а де темніше від фігури) (рис. 7, г). Потрібно пам'ятати, що з першого разу досягти темного тону неможливо, тому поверх першого шару штрихів накладається другий, третій тощо; змінювати напрямок штриха необхідно поступово.

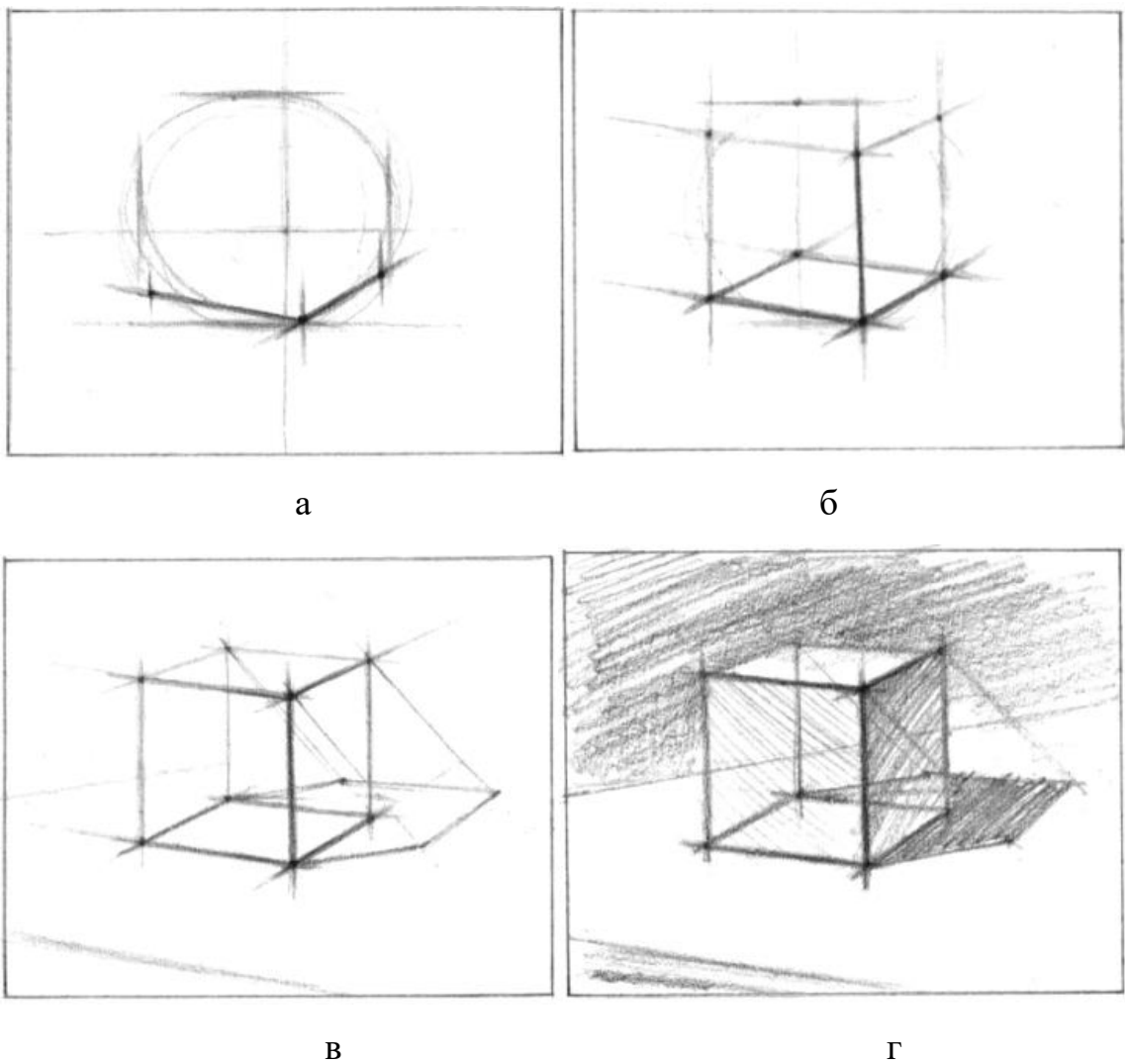

Рис. 7. Послідовність роботи над рисунком куба

Побудова призми

Побудову тригранної призми слід починати з проведення горизонтальної лінії. Це дає змогу правильно визначити положення поверхні основ призми по відношенню до осі тіла. Після чого слід провести вертикальну осьову лінію. Відзначаючи радіус основи, намалювати коло (еліпс) у перспективному ракурсі (рис. 8, а). Для правильного визначення просторових точок кутів основи на еліпсі необхідно над ним, відповідно до радіуса еліпса, на одній осі намалювати коло. Малюючи його, перевірити, наскільки правильно воно намальоване, тому що на спотвореному колі неможливо буде точно визначити просторові точки і величини відрізків граней. Від того, як правильно вони визначені на колі, багато в чому залежатиме правильність зображення поверхні основи призми і всього предмета в цілому.

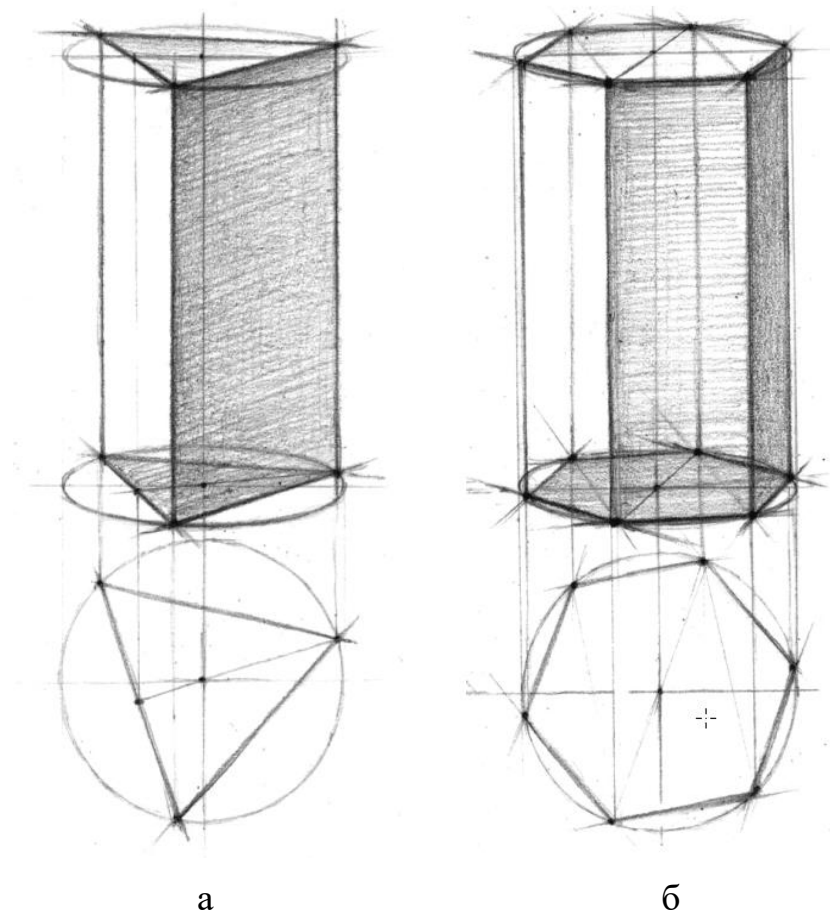

Рис. 8. Побудова призми

Точно визначивши на колі видиме положення точок просторових кутів основи призми, їх переносять на еліпс. Для визначення верхньої основи слід повторити малюнок еліпса, після чого, з'єднуючи вертикальними лініями ребер просторові точки основ, отримують побудову зображення тригранної призми. На перспективному зображенні призми окружність (еліпс) нижньої основи повинна бути дещо ширшим за верхню.

Послідовність зображення призми з іншою кількістю ребер аналогічна побудові тригранній призмі (рис. 8, б).

Побудова піраміди

Для правильного зображення піраміди малюнок слід починати з побудови її основи, що аналогічно побудові призматичної форми (рис. 9).

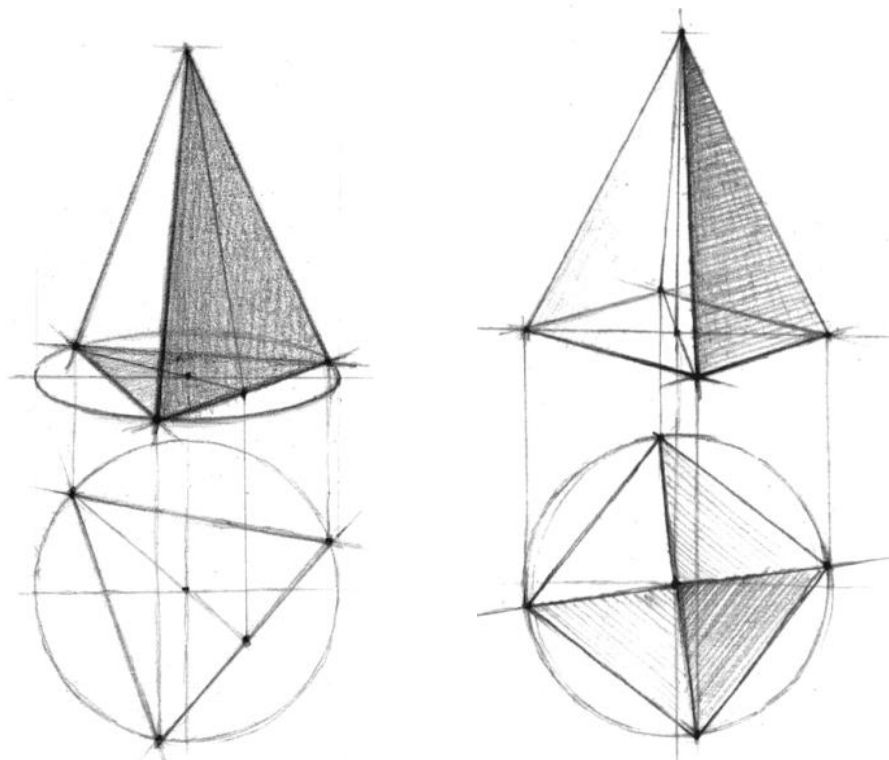

Рис. 9. Побудова тригранної та чотиригранної піраміди

Поєднавши точки просторових кутів основи лініями, необхідно знайти конструктивну вісь піраміди і точку її вершини. Положення конструктивної осі визначається лініями, проведеними від просторових кутів основи

перпендикулярно до її сторін (для тригранної призми) або поєднавши лініями протилежні просторові кути (для призми з чотирма і більше гранями). Від точки перетину проводять вертикальну лінію. Потім необхідно визначити положення точки вершини піраміди на осьовій лінії, що здійснюється відповідно до пропорційної величини висоти натурної моделі. Після чого слід з'єднати вершину з просторовими кутами основи.

Практична робота № 5 (2 години)

Зображення аксесуарів костюму

Мета: закріплення знань особливостей малювання з натури, придбання навичок виконання нарисів і замальовок в цілому та, зокрема, аксесуарів костюму та взуття; виділення головного, характерного, відкидаючи усе випадкове, узагальнення; розвиток оковиміру.

Матеріали та інструменти: графітний олівець 2М (2В), 5М (5В); кольорові олівці, маркери, гумка, папір А4.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зробити нариси взуття, сумок, шарфів, головних уборів, рукавичок тощо з натури (3-5 нарисів кожного асортименту). Лінійне рішення з початковим тональним опрацюванням.
3. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, на що звертали увагу для досягнення кращого результату, в чому особливості виконання начерків і замальовок на відміну від довготривалих малюнків).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Основу будови будь-яких складних форм складають геометричні тіла – шар, куб, призма, циліндр, конус, піраміда. При аналізі конструкції різних предметів важливо привчити себе бачити в них сукупність геометричних тіл, поєднаних між собою в різних сполученнях.

Рис. 10. Нариси взуття

Побудову конструкцій всіх предметів взагалі й аксесуарів зокрема здійснюють в лінійно-конструктивному зображенні з урахуванням пропорцій і перспективи з різних точок зору. Такий метод сприяє розвитку просторового мислення й закріплення навичок перспективної побудови зображення.

Рис. 11. Нариси сумок

Рис. 12. Нариси головних уборів та інших аксесуарів костюму

Практична робота № 6 (4 години)

Графічне зображення драпірування

Мета: закріплення знань світло-тонального моделювання об'єму і передачі фактури графічними засобами, придбання навичок зображення драпірування тканин з різними пластичними властивостями, розвиток композиційного мислення, естетичного смаку.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), 2М (2В), 5М (5В), гумка, папір А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зобразити постановку (натюрморт) з 3-4 тканин з різними пластичними властивостями і фактурою (м'яка, жорстка, гладка, фактурна тощо), сформувавши на них складки та скомпонували зображення драпірування згідно правилам побудови композиції.
3. Виконати рисунок в тоні, отримуючись тональних відносин в натурі.
4. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, які закони композиції використовували для зображення, які засоби використовували для передачі об'єму і простору, в чому відмінності передачі різних пластичних властивостей тканин).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Для створення виразного динамічного образу людської фігури в одязі дуже важливим є правильне розуміння утворення складок і вміння їх зображати на фігурі. Складність малювання одягненої фігури пов'язана з наявністю численних складок на одязі. Тому для засвоєння навичок їх зображення необхідно старанно тренуватися на постановках з різним драпіруваннями. Природа складок, залежно від властивостей і якостей тканин (вовни, сукна, полотна, шовку, шкіри тощо), а також сил, що діють на їхнє утворення, має свої характерні особливості в зламах форми. Так, наприклад, щільна льяна тканина дає глибші й різкіші злами на формах, ніж шовкова, у

якої складки відрізняються м'якістю вигинів. Товсті ж драпірування (сукно, повсть, ковдри) дають великі складки. Класифікуючи складки за ознакою сил, що діють, та інших причин їх утворення, можна навести три основні види складок: прямі - складки, що являють собою циліндричні поверхні, утворені силою натягу по нитці основи або рівномірним провисанням (рис. 13, а); діагональні - складки, утворені силою натягу тканини по діагоналі і, як правило, паралельні; радіальні - складки, що йдуть від точки опори або точки натягу по конічній поверхні (рис. 13, б).

Крім основних характерних складок є численні супутні малозначущі складки. Як правило, початківці не можуть розібратися, де головні складки, а де другорядні, що ускладнює роботу над малюнком. Необхідно твердо засвоїти, що не слід відображати в малюнку всі другорядні складки, а потрібно підкреслити лише основні з них, характерні на вигинах форми. Тим самим посилюється виразність художнього образу.

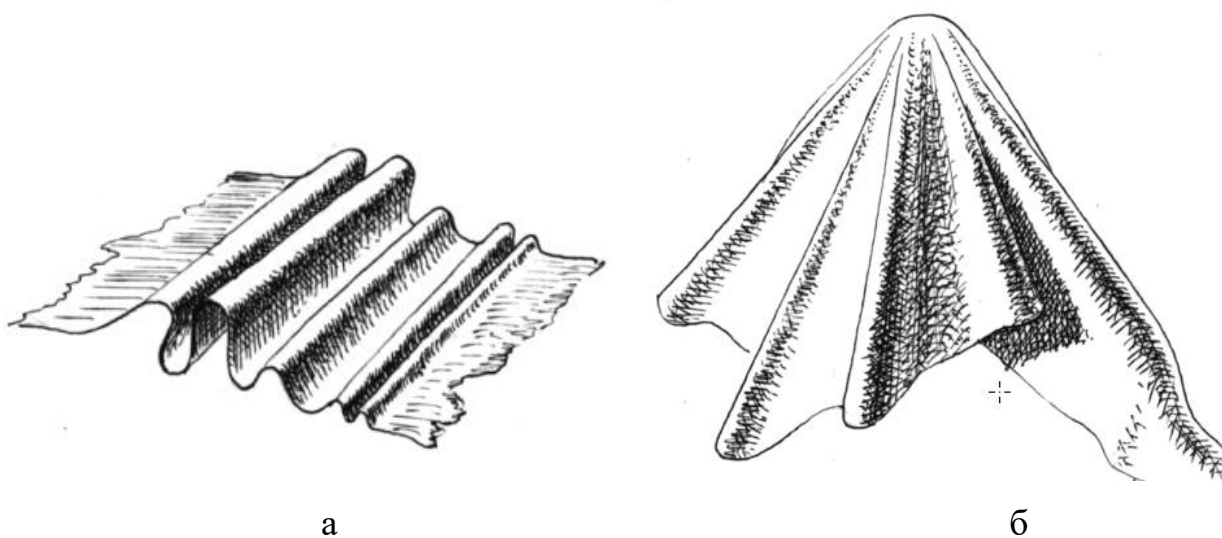

Рис. 13. Складки на тканині (а – прямі, б – радіальні)

Практична робота № 7 (2 години)

Декоративна графіка. Фактура

Мета: закріплення знань особливостей декоративної графіки, придбання навичок зображення фактури умовними графічними засобами, розвиток композиційного мислення, уяви.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), гумка, гелієва ручка, туш, лінер, кольорові олівці, лінійка, папір А4.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Розділити лініями аркуш на 12 квадратів. В кожному квадраті зобразити різні фактури, використовуючи умовні графічні засоби (точка, лінія, пляма). Чорно-біле рішення. Формат А4.
3. Розділити лініями аркуш на 6 – 8 квадратів. В кожному квадраті зобразити кольоровими олівцями різні фактури хутра, шкіри, фактурних тканин, дерева, волосся тощо. Формат А4.
4. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, які засоби використовували для виразності зображення, де можна застосовувати отриманні знання і навички при проектуванні одягу).

Рекомендації до виконання практичної роботи

При виконанні завдання можна користуватися прикладами, наведеними на рис. 14 та рис. 15. Крім цього можна додавати свої варіанти зображення фактур.

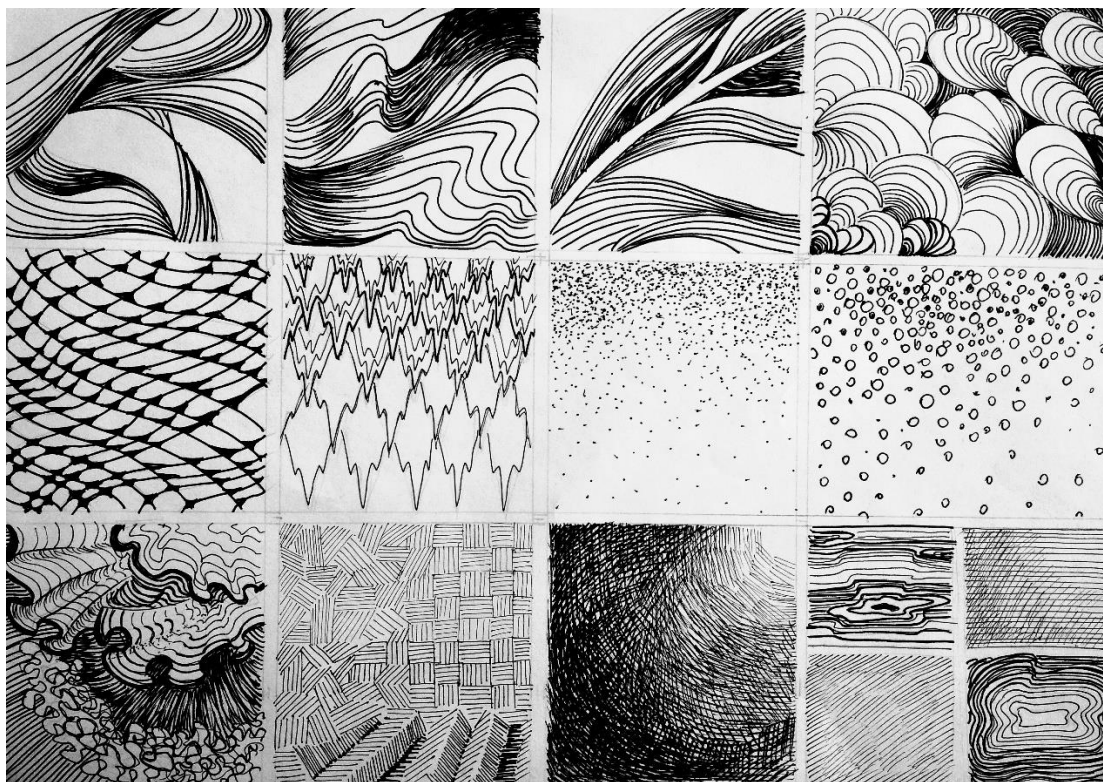

Рис. 14. Приклади зображення різних фактур - чорно-біла графіка

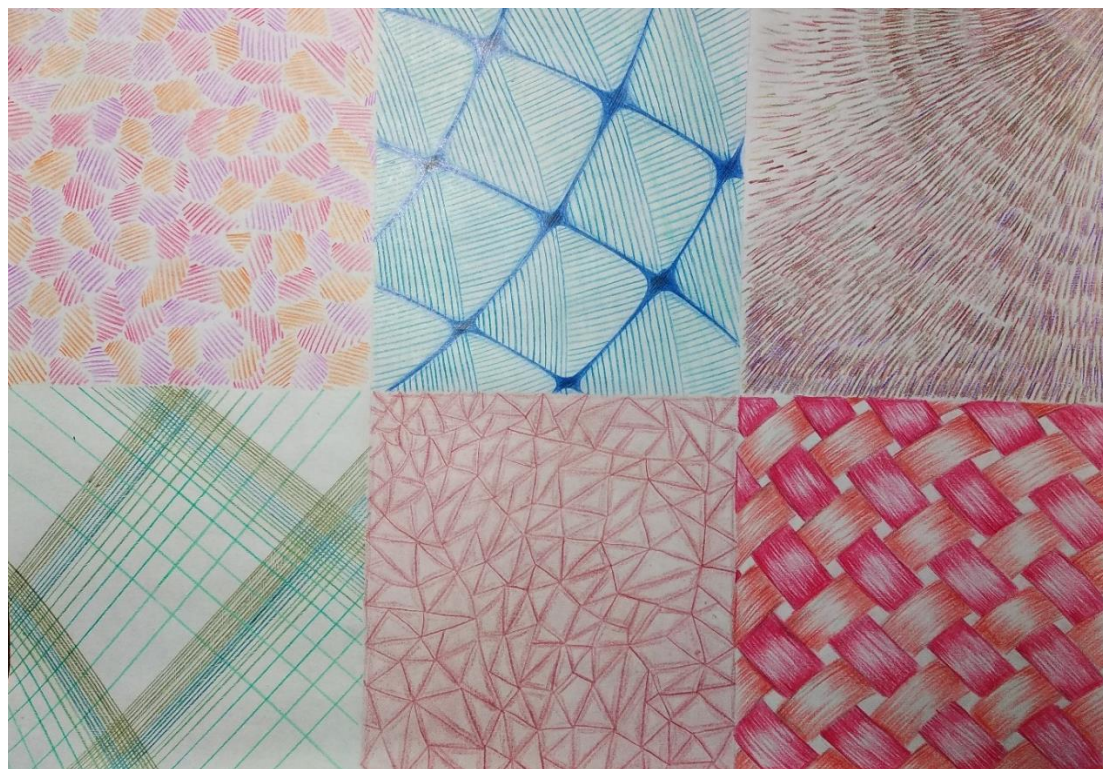

Рис. 15. Приклади зображення різних фактур - кольорова графіка

Практична робота № 8 (2 години)

Декоративне зображення драпірування в костюмі

Мета: закріплення знань особливостей декоративної графіки, придбання навичок зображення драпірування на швейних виробах умовними графічними засобами, розвиток композиційного мислення, уяви.

Матеріали та інструменти: графітний олівець ТМ (НВ), гумка, гелієва ручка, туш, лінер, пензлі, кольорові олівці, лінійка, папір А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зобразити тричі один і той же швейний виріб з драпіруванням на аркуші (лінійний рисунок графітним олівцем, без тіла людини).
3. Виконати рисунки в матеріалі, передаючи пластику драпірування:
 - перший варіант швейного виробу – штриховка гелієвою ручкою або лінером; чорно-біле рішення;
 - другий варіант – чорно-біле лінійно-пряме рішення (гелієва ручка, лінер, туш);
 - третій варіант – штриховка кольоровими олівцями (рис. 16).
4. Зробити загальний висновок по роботі (чому навчилися в ході роботи, які засоби використовували для виразності зображення, в чому полягають основні відмінності в зображенні драпірування на одязі різними графічними засобами).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Суть декоративного малювання драпірування полягає в тому, щоб простежити за допомогою ліній особливості поворотів і зламів складок. Важливо вести лінію по поверхні тканини, вивчаючи пластику її форми. Починаючи роботу, потрібно намітити загальний абрис фігури та масу складок одягу на аркуші, правильно розподіливши згустки складок у форматі, щоб не було композиційних перекосів.

Коли загальні контури маси тканини злегка намічені олівцем, слід виділити хід основних ведучих складок, що передають загальний напрямок і розташування всієї маси драпірувань. Потім намічають решту другорядних складок, підпорядкованих головним. Важливо вміти робити відбір, відмовляючись від низки випадкових складок, які не працюють на передачу основної пластики тканини. Малювання драпірування пером або ручкою необхідно починати з нанесення основних ліній, коли їх загальний ритм зафіксовано, можна приступати до промальовування кожної окремої складки. Потрібно визначити напрямки складок, що йдуть на глядача і йдуть від нього. У поглиблених ділянках, наприклад, можна дати більш часті лінії з меншими проміжками, ніж в місцях, що виступають. Не варто використовувати відразу товсту лінію, краще це зробити поступово, в контурних ділянках, а також для обведення основних складок.

Рис. 16. Приклад виконання завдання*

*тіло людини в цьому завданні зображувати не обов'язково.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ЗОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНИ

Практична робота № 9 (6 години)

Рисунок фігури людини

Мета: закріплення знань пропорцій фігури людини, придбання навичок зображення фігури людини в статичному положенні на модульній сітці та в різних ракурсах в русі, розвиток оковиміру, просторового мислення і самостійності в роботі.

Матеріали: графітний олівець, гумка, лінійка, папір формату А4, А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зобразити фігуру людини в статичному положенні на модульній сітці (вид спереду та вид ззаду) на аркуші формату А4.
3. Зобразити фігуру людини в статичному положенні (вид збоку) (аркуш формату А4).
4. Зобразити фігуру людини в повороті $\frac{3}{4}$ з упором на одну ногу (аркуш формату А4).
5. Зобразити 5 – 6 фігур людини в різних ракурсах і позах (аркуш формату А3).
6. Зобразити три варіанти кистей рук та 8 варіантів стоп у взутті в різних ракурсах (аркуш формату А3).
7. Зробити загальний висновок по роботі (які основні пропорції фігури людини, в чому відмінності чоловічої та жіночої фігури, в чому особливості зображення фігури в ескізах моделей одягу).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Навчальний рисунок фігури людини обов'язково ґрунтується на знаннях пропорцій, які, виступаючи в різних математичних відношеннях, виражають правильність побудови форми (рис. 17, 18).

Для зручності та точності зображення типової фігури людини прийнято користуватися так званим модулем, який дорівнює висоті голови людини і вкладається в висоту всієї фігури 7 – 8 раз (в залежності від зросту людини). Основні пропорційні закономірності фігури дорослої людини середнього зросту: ширина плечей у чоловіків – 2 модуля, у жінок – 1,75, а ширина тазу – 1,5 модуля у чоловіків та від 1,5 до 1,75 модуля у жінок, лобкове з'єднання ділить фігуру навпіл, коліна розміщуються на половині висоти ноги, пальці опущеної руки доходять до середини стегна; лікоть знаходиться на рівні лінії талії.

Для виміру пропорцій моделі доцільно використовувати техніку візування за допомогою олівця. Розмір від маківки до підшов ніг (фронтальний вигляд) спочатку наноситься на папір як середня вісь тіла з поміченими верхньою та нижньою межами (маківка – підшва). Потім здійснюється пошук та дослідження рівності й аналогій серед найбільших відношень. Поступово візуються розподіли за висотою – кінчик підборіддя, висота плечей, соски, талія, пупок, вертел або лобок, верхні й нижні краї колінної чашечки, горбистість великої гомілкової кістки, зовнішня та внутрішня кісточки.

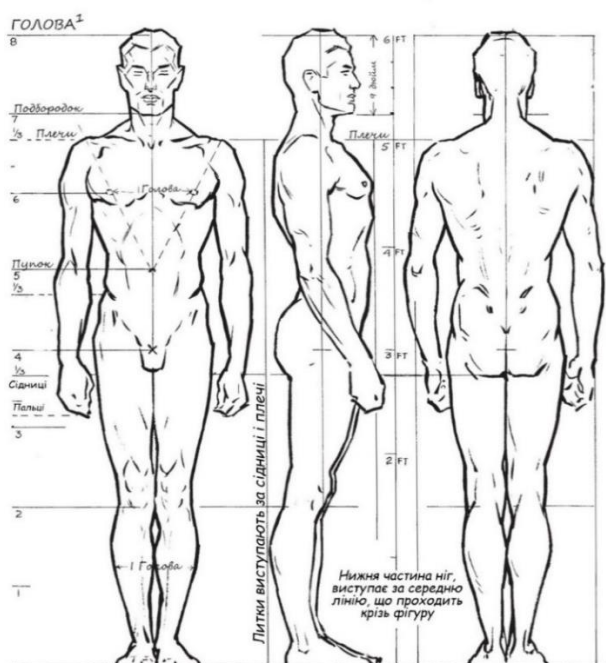

Рис. 17. Пропорції чоловічої фігури

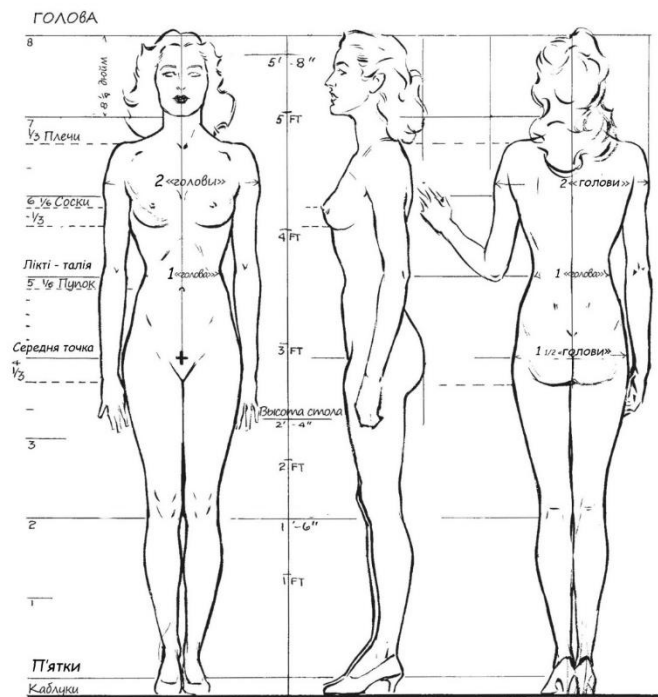

Рис. 18. Пропорції жіночої фігури

Зображення кистей рук та стоп починають, як і все інше, з узагальнених геометризованих форм, визначають основні пропорції після чого переходять до зображення складових частин, деталей (рис. 19, 20).

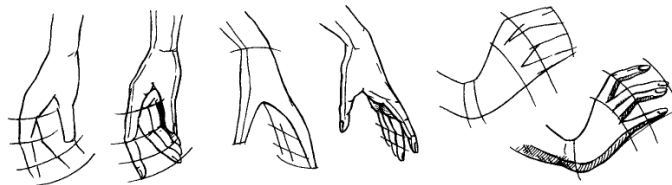

Рис. 19. Зображення кистей рук

Рис. 20. Зображення стоп

Для зображення моделей одягу доцільно використовувати модульну сітку, яка дає чітке уявлення про їх пропорції та співвідношення з формою тіла людини. Для засвоєння цих навиків зображення спочатку необхідно відпрацювати побудову фігури на модульній сітці (рис. 21).

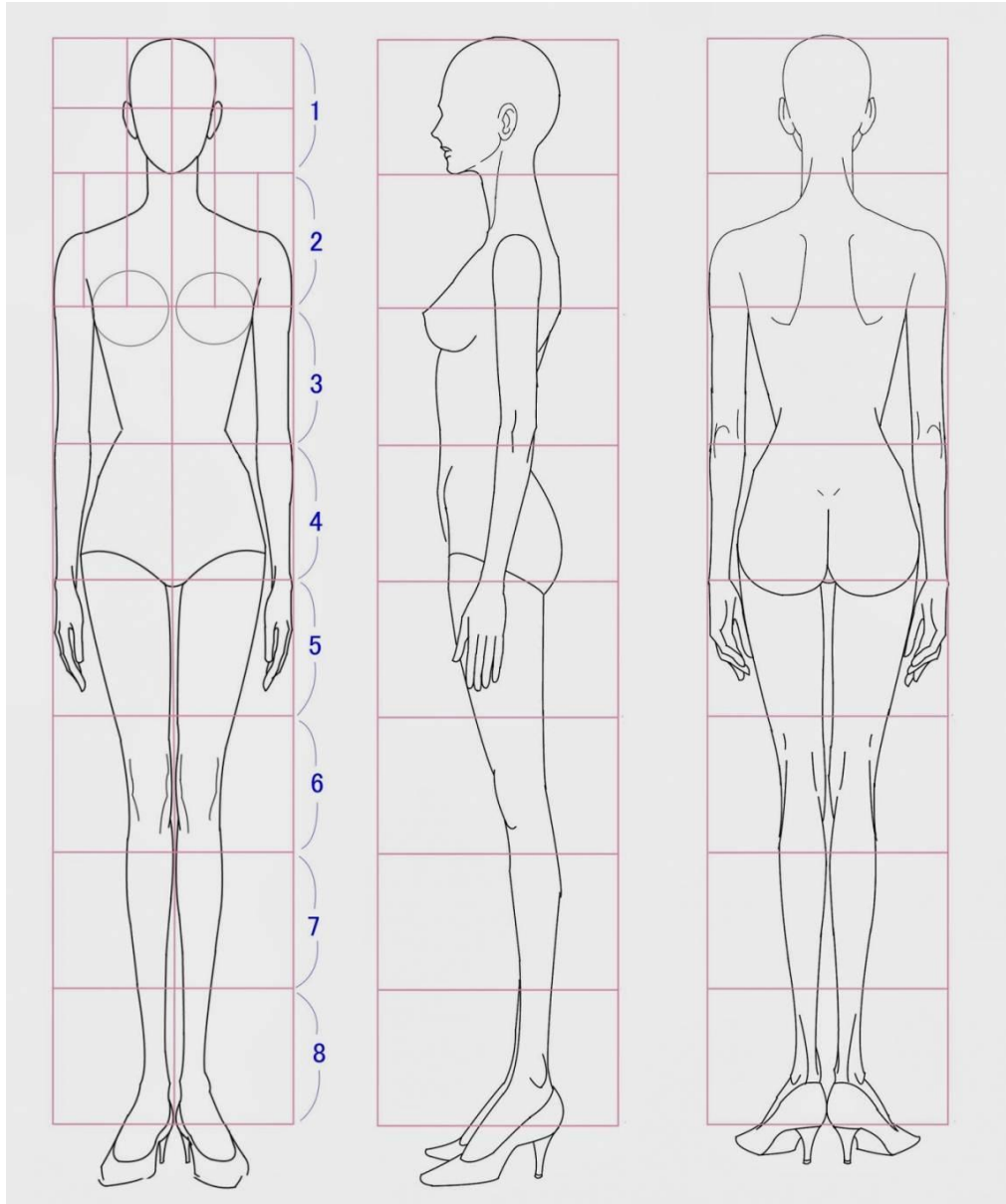

Рис. 21. Жіноча фігура на модульній сітці

Практична робота № 10 (4 години)

Рисунок голови людини

Мета: закріплення знань пропорцій обличчя людини, придбання навичок зображення типового та стилізованого обличчя людини в різних

ракурсах, розвиток оковиміру, просторового мислення і самостійності в роботі.

Матеріали: графітний олівець, гумка, папір формату А4, А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зобразити обличчя людини «анфас» (вид спереду; схематичне зображення, контурний малюнок, аркуш формату А4).
3. Зобразити обличчя людини в профіль (вид збоку, схематичне зображення, контурний малюнок, аркуш формату А4).
4. Зобразити обличчя людини в повороті $\frac{3}{4}$; (тональний малюнок, аркуш формату А4).
5. Зобразити 5 – 6 обличь людей в різних ракурсах (стилізоване зображення, аркуш формату А4).
6. Зробити загальний висновок по роботі (які основні пропорції обличчя людини, в чому відмінності чоловічого та жіночого обличчя, в чому особливості стилізованого зображення обличчя в сфері дизайну одягу).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Основні відомості про будову та пропорції голови людини (рис. 22):

- голова має яйцеподібну форму (із звуженням донизу);
- лінія очей розташована по середині голови;
- від лінії зросту волосся до підборіддя обличчя поділяється на три рівні частини: а) від початку волосся до лінії брів; від лінії брів до низу носа; від низу носа до підборіддя;
- відстань між очима дорівнює ширині ока й ширині крил носа;
- куточки рота збігаються із зіницями очей;
- місце і розмір вух визначаються відстанню від брів до основи носа.

Для ракурсу голови в $\frac{3}{4}$ (три чверті) дійсні ті ж правила, що й для зображення в анфас та профіль. Але обов'язково треба враховувати об'ємну

форму голови, по якій лінії побудови наносяться з перспективним скороченням (рис. 23).

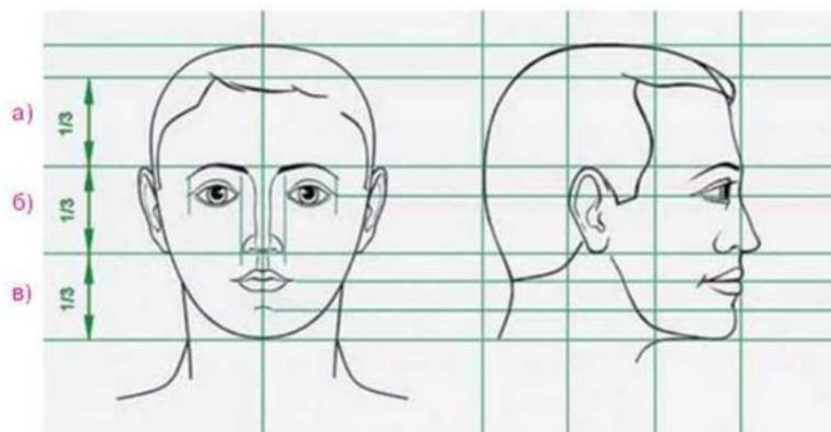
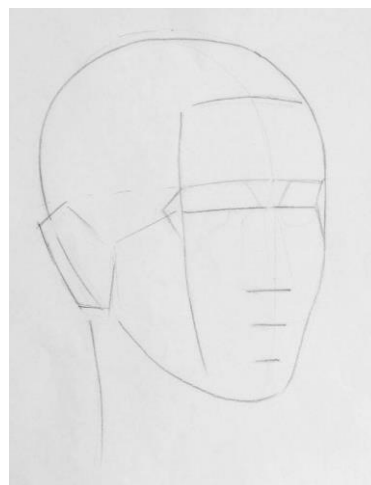

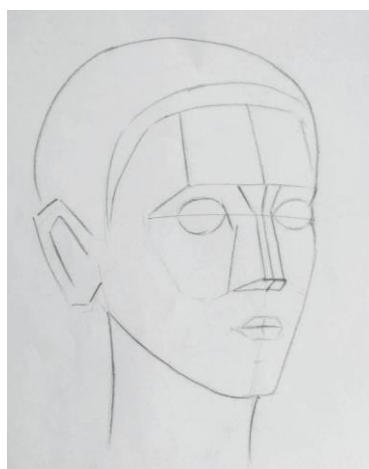
Рис. 22. Пропорції голови людини

а

б

в

г

Рис. 23. Етапи зображення голови людини в повороті три чверті

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. ГРАФІКА КОСТЮМУ

Практична робота № 11 (4 години)

Ескізи костюмів різного силуету на фігурі людини

Мета: придбання навичок зображення моделей одягу різних силуетів, створення певного образу за допомогою виразних композиційних та зображувальних засобів, розвиток композиційного мислення та вміння використовувати декоративні графічні техніки для досягнення виразного образу, розвиток уяви і творчого потенціалу.

Матеріали: графітний олівець, гумка, гелієва ручка, акварель або гуаш, папір формату А4 або А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Виконати зображення моделей одягу різних силуетів на фігурах людей (скомпонувати їх на одному аркуші). Силует може бути прямий, напівприлеглий, прилеглий, Х-образний, трапеція, овал, трикутник тощо. Зображення виконати в двох варіантах:
 - варіант 1: плямове монохромне рішення (5 моделей);
 - варіант 2: лінійно-плямове монохромне рішення (5 моделей).
3. Зробити загальний висновок по роботі (як впливає силует на характер образу, чим відрізняється враження від ескізу в залежності від техніки його виконання, які правила компоновки необхідно враховувати, створюючи композицію з декількох фігур).

Рекомендації до виконання практичної роботи

При виконанні практичної роботи слід спочатку скомпонувати всі 5 фігур людини без одягу на аркуші, після чого зобразити ескізи костюмів на фігурах. Приклади виконання роботи представлені на рис. 24 та рис. 25

Рис. 24. Приклад лінійно-плямового рішення ескізів костюму

Рис. 25. Приклад плямового рішення ескізів костюму

Практична робота № 12 (4 години)

Фор-ескізи, творчі та технічні ескізи

Мета: закріплення знань про різні види ескізів костюму та придбання навичок їх виконання відповідно до особливостей кожного виду ескізів, розвиток образного мислення.

Матеріали: графітний олівець, гумка, гелієва ручка, кольорові олівці, акварель або гуаш, папір формату А4, А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зобразити три фор-ескізи моделей одягу на певну тематику (на вибір виконавця).
3. Розробити художній ескіз костюму на основі одного з виконаних фор-ескізів.
4. Виконати технічний ескіз моделі одягу на основі художнього ескізу.
5. Зробити загальний висновок по роботі (чим відрізняються вимоги до фор-ескізів, художніх та технічних ескізів, яким чином це впливає на техніку їх виконання; які матеріали доцільно використовувати для різних видів ескізів тощо).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Фор-ескіз (рис. 26). Так званий старт ідеї ескізу. До начерку немає жодних вимог, тому що дизайнер може намалювати його буквально за хвилину. На цьому етапі зображується все, що увійде на думку. Цікаві форми, силуети тощо. Згодом художник може продовжити розглядати цю ідею, поступово переходячи до наступного виду ескізу.

Рис. 26. Приклад зображення фор-ескізів костюму

Художній ескіз (рис. 27). Він починає розроблятися, коли у модельєра склалося повніше уявлення про нову річ. Ескіз може виконуватись у будь-якій техніці малювання. Для виконання художніх ескізів може стати в нагоді як гуаш, акварель, так і звичайні кольорові олівці й взагалі будь-які графічні матеріали.

Рис. 27. Приклади зображення художніх ескізів костюму

Технічний ескіз одягу. Перед тим, як приступити до побудови лекал, слід створити технічний ескіз моделі. Він показує конструкцію одягу, розташування ліній талії, грудей, місця швів, кишень. Зазвичай в промисловості технічні ескізи виконують без зображення фігури людини, але на початковому етапі навчання краще починати ескізування на фігурі на модульній сітці, щоб розвинути навички точного пропорційного зображення одягу. Все має бути максимально точно та схематично. На даному етапі дизайнер може скористатися не лише олівцем та папером, а й створити малюнок за допомогою графічного редактора.

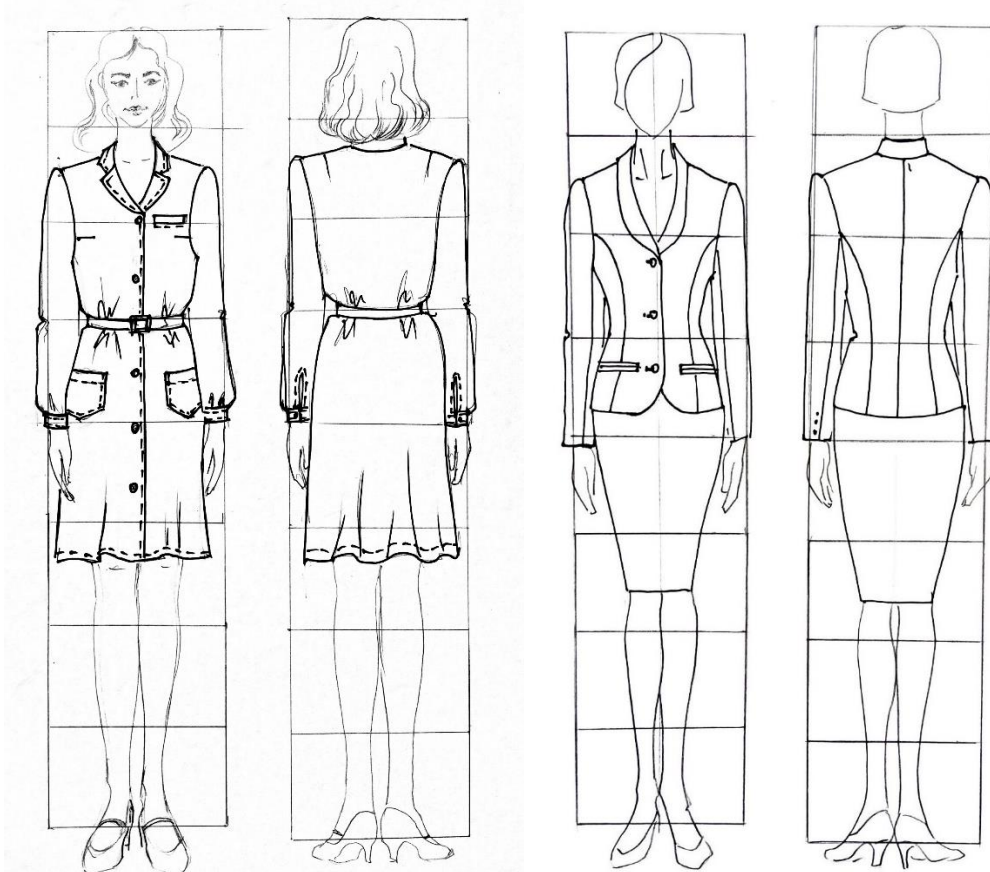

Рис. 28. Приклади ескізів моделей одягу на фігурі людини на модульній сітці

В ескізах одягу не обов'язково ретельно деталювати обличчя, кисті рук та стопи. Достатньо показати деталі натяком, відповідно до манери зображення ескізу для підтримання образності рішення.

Для зображення фор-ескізів та художніх ескізів частіше використовують стилізовані пропорції фігури людини. На відміну від реалістичних пропорцій з вісьмома модулями в зрості фігурі, які використовують в технічних ескізах, стилізовані фігури вміщують 9 або навіть 10 модулів, тобто – висот голів. Найчастіше пропорції верхньої частини фігури від тім'я до лобкового зрощення можуть бути реалістичними, а всі інші після четвертого модуля, тобто, нижні кінцівки, можуть зміщуватись, бути видовженими модулями. Отже, пропорції стилізованої фігури можуть бути такими:

– перший модуль – висота голови;

- другий модуль – від підборіддя до рівня грудей;
- третій модуль від – рівня грудей до талії;
- четвертий модуль – від талії до лобкового зрощення;
- п'ятий модуль – від лобкового зрощення до лінії середини стегон та кінця рук;
- шостий модуль – лінія коліна, верх та кінець чашки;
- сьомий модуль – лінія початку литки;
- восьмий модуль – лінія кінця литки, початку щиколотки;
- дев'ятий модуль – лінія кінця щиколотки до слідків ніг.

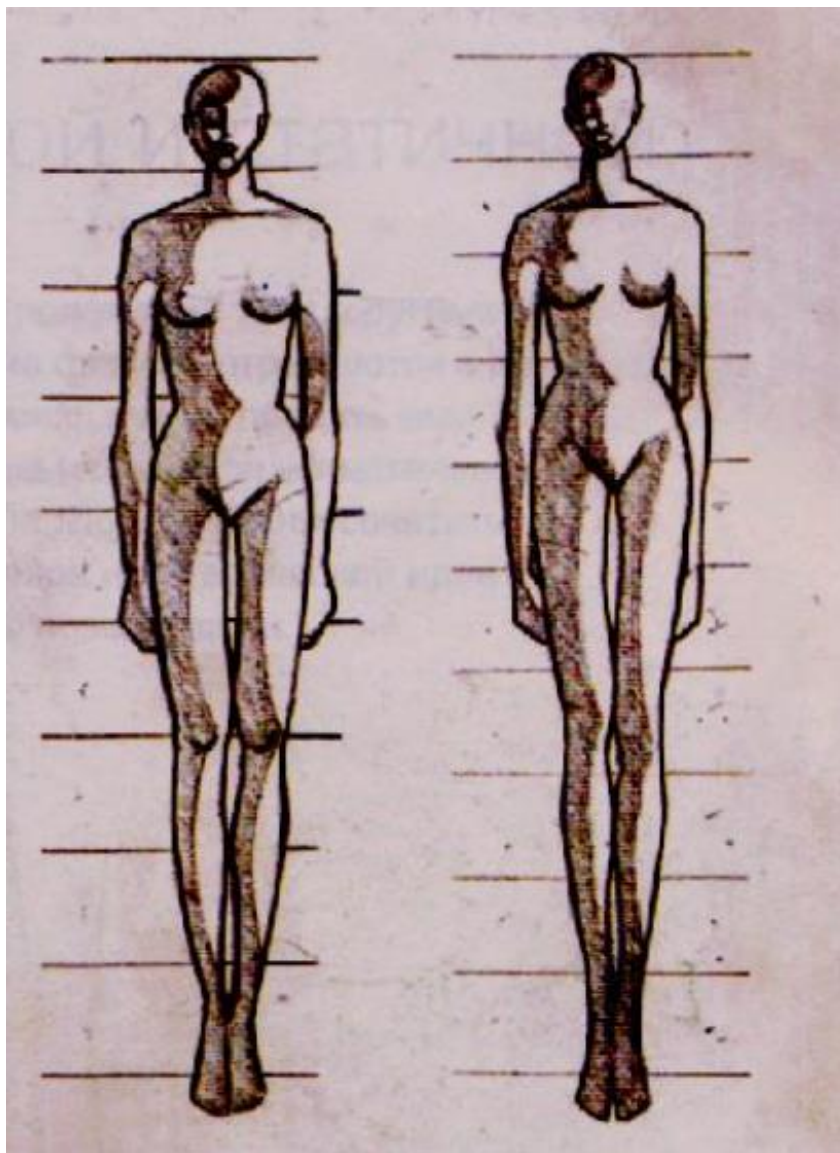

Рис. 29. Пропорції стилізованих жіночих фігур

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА

Практична робота № 13 (4 години)

Техніка роботи аквареллю

Мета: придбання навичок техніки роботи акварельними фарбами, закріплення знань з основ кольорознавства, ознайомлення з інструментами та матеріалами, які використовуються для малюнку акварельними фарбами; розвиток уяви і образного мислення.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Виконати тональний градієнт (плавний перехід) кольору від більш насиченого до менш насиченого в прямокутнику розміром 170 x 100 см;
3. Виконати кольоровий градієнт (плавний перехід одного кольору в інший) пар додаткових кольорів в прямокутниках розміром 170 x 70 см:
 - блакитний в помаранчевий;
 - зелений в червоний;
 - фіолетовий в жовтий.
4. Виконати заливку з абстрактними плямами різних відтінків та тону «по мокрому» в прямокутниках розміром 170 x 70 см:
 - кольорів теплої гами;
 - кольорів холодної гами.

Після висихання збагатити пофарбовану поверхню гелієвою ручкою, намагаючись створити ефекти об'ємності зображення, пластичності, фактурності.
5. Зробити загальний висновок по роботі (в чому особливість роботи в техніці акварелі; як впливає техніка нанесення акварельної фарби на результат (на враження від роботи); чого можна досягти поєднанням гелієвої ручки з аквареллю).

Матеріали: графітний олівець, гумка, лінійка, акварель, пензлі № 5-6 та № 10-12, акварельний папір формату А4, А3, гелієва ручка.

Рекомендації до виконання практичної роботи

Для досягнення бажаного результату дуже важливо обирати якісні матеріали та інструменти для малювання. Для акварельних фарб краще підходять пензлі з натурального ворсу (бо вони здатні утримати велику кількість води), для гуаші – синтетичні пензлі, ворс яких більш пружний і краще витримує густу фарбу. Використання невідповідних матеріалів призводить до низького результату, незадоволеності своєю роботою і, як результат, сумніви в своїх здібностях або, що ще гірше, впевненість у відсутності цих здібностей.

Для дотримання охайності в роботі вправи можна виконати на окремих аркушах, після чого вирізати їх та наклеїти на аркуш А3.

При роботі з аквареллю необхідно дотримуватися певних умов:

- аркуш паперу повинен перебувати під нахилом;
- розчину фарби в палітрі повинно бути стільки, щоби пензель можна було занурити в нього повністю. Цього розчину повинно вистачити на ту площу, яку необхідно покрити, отже краще приготувати його з запасом (рис. 30).

Рис. 30. Розчин фарби на палітрі

- добре змоченим у розчині фарби пензлем проводять смужку так, щоб в її нижній частині збиралася фарба. негайно наповнюють пензлик фарбою ще раз і під верхньою смужкою проводять наступну таку ж смужку, захоплюючи напливи фарби (рис. 31).

- у самому низу ділянки надлишки фарби знімаються серветкою або ледве вологим пензлем.
- для отримання більш насиченого кольору потрібно після повного висихання ще раз «залити» необхідну ділянку. Таким чином виконують рівномірну заливку фарбою.

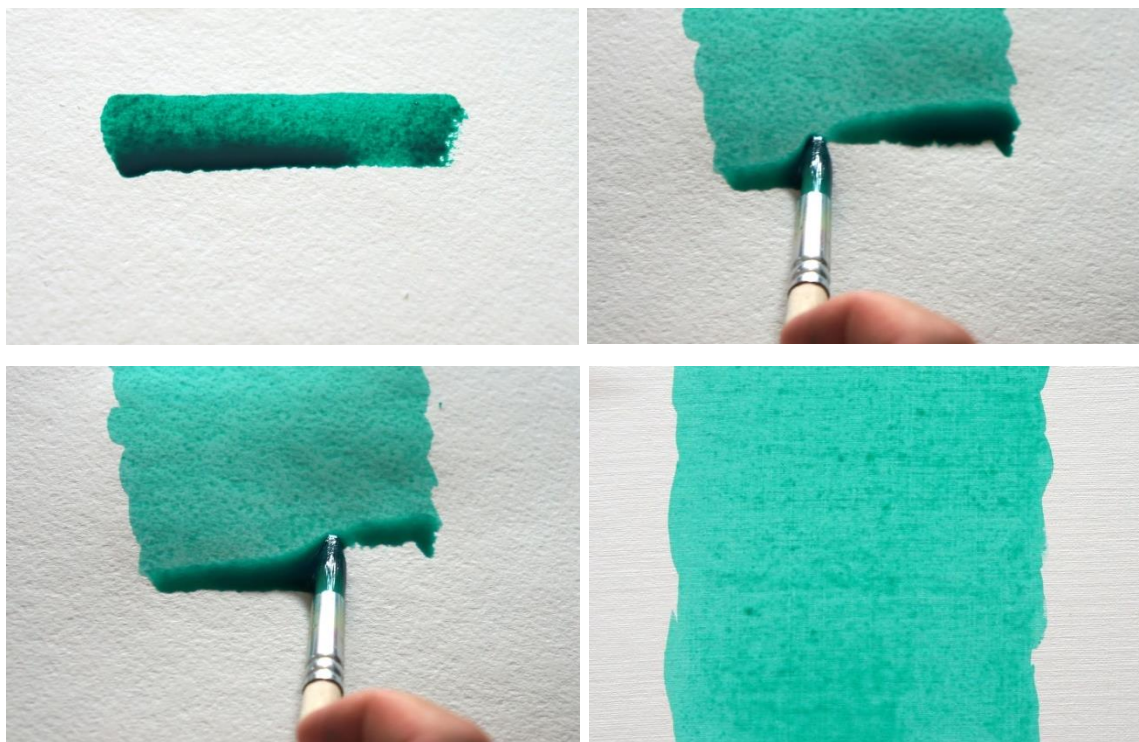

Рис. 31. Заливка акварельною фарбою

Для створення тонального градієнту (плавного переходу одного тону в інший) необхідно перед кожною наступною смужкою додавати в розчин фарби трохи чистої води, щоб фарба поступово висвітлювалася (рис. 32).

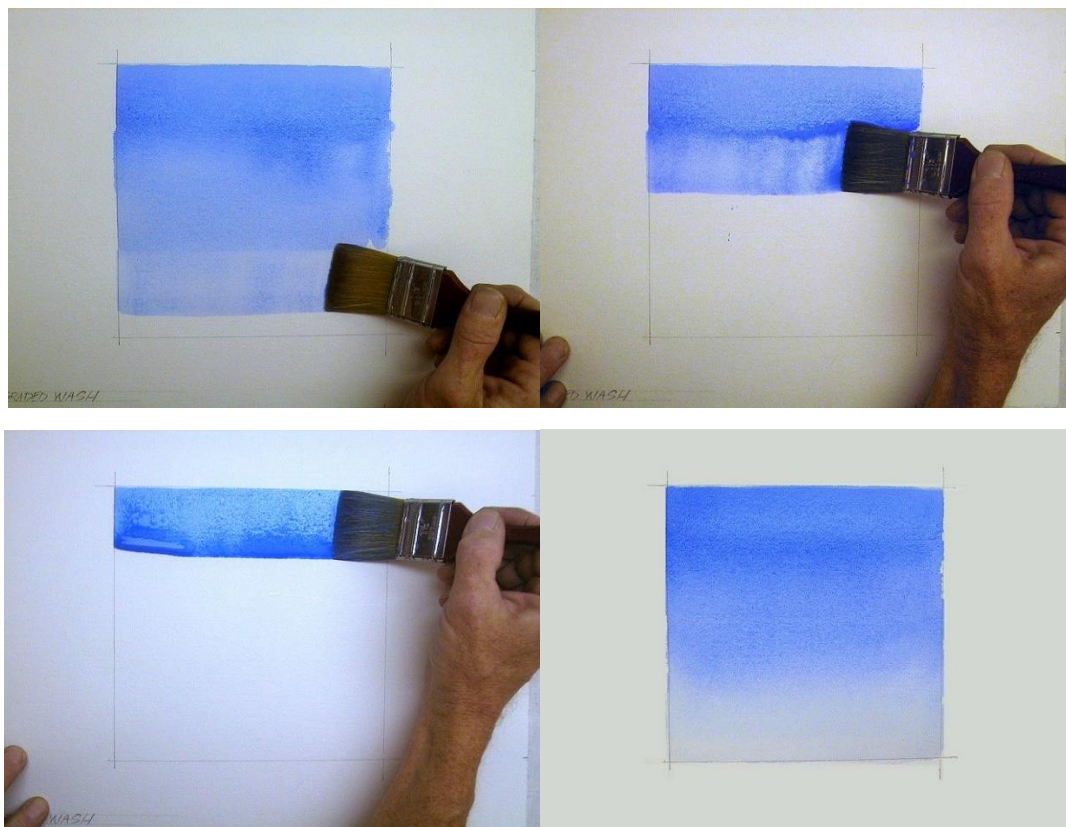

Рис. 32. Виконання заливки з тональним градієнтом

Для кольорового градієнту необхідно підготувати на палітрі відразу всі необхідні відтінки і послідовно наносити їх на папір (рис. 33).

Рис. 33. Виконання заливки з кольоровим градієнтом

При змішуванні фарб необхідно знати, що суміш додаткових (протилежних) кольорів (тих, що знаходиться один навпроти одного в кольоровому колі) дає сіро-коричневі відтінки (рис. 34). Кольори називаються додатковими, коли в суміші вони дають нейтральний сірий колір.

Рис. 34. Кольорове коло

Пари додаткових (протилежних) кольорів (рис. 35):

1. блакитний і помаранчевий;
2. жовтий і фіолетовий;
3. червоний і зелений.

Отже, якщо змішати, наприклад, червоний і зелений, можна отримати чудовий сіро – коричневий колір для стовбура дерева, але якщо намалювати червоні квіти на зеленій траві, то замість яскравого червоного отримаємо брудний коричнево – сірий колір.

Однією з виразних технік виконання ескізів одягу є поєднання акварелі з гелієвими ручками - чорною або кольоровими, за допомогою яких можна збагатити фактуру поверхні, додати виразності деталям, глибини тіням тощо (рис. 36).

Рис. 35. Пари додаткових кольорів

Рис. 36. Приклад виконання практичної роботи

Практична робота № 14 (8 години)

Гармонія кольорових сполучень

Мета: придбання навичок створення гармонійних кольорових сполучень та застосування їх в костюмній графіці, розвиток естетичного смаку та вміння застосовувати виразні можливості кольору для створення певного психологічного враження.

Матеріали: графітний олівець, гумка, лінійка, акварель або гуаш, пензлі № 5-6 та № 10-12, акварельний папір формату А5, А4, А3.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Зафарбувати аркуші паперу А5 кольорами кола Шугаєва (рис. 37).
3. Розрізати зафарбовані аркуші на однакові квадрати розміром 2 X 2 см (або іншого розміру та іншої форми – на вибір виконавця) та скласти з них гармонійні сполучення:
 - споріднених кольорів;
 - споріднено-контрастних кольорів;
 - контрастних (додаткових) кольорів;
 - нейтральних щодо спорідненості та контрасту кольорів: жовтий, синій, червоний (колірна тріада).
4. Виконати фор-ескізи колекції одягу, заснованої на одному з гармонійних колірних сполучень (на вибір виконавця).
5. Зробити загальний висновок по роботі (на чому будується теорія колірних гармоній, в чому відмінність враження від вивчених кольорових сполучень, особливості застосування певного кольорового сполучення в колекціях одягу).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Для виконання завдання слід користуватися кольорами кола Шугаєва (рис. 37), роблячи фарбування як чистими кольорами, так і з додаванням ахроматичних кольорів. При виконанні завдання аквареллю висвітлювати

кольори слід через додавання води у фарбовий розчин, при виконанні гуашшю – через додавання білил. Затемнювати кольори і в акварелі, і в гуаші можна через додавання чорного або додаткового кольору.

Рис. 37. Кольорове коло Шугаєва

Чим більше буде нафарбовано різноманітних відтінків, тим ширше будуть можливості для урізноманітнення кольорових сполучень (рис. 38).

Рис. 38. Зафарбовані аркуші для вправ на гармонійні сполучення кольорів

При складенні гармонійного сполучення на основі додаткових кольорів доцільно урізноманітнити відтінки через змішування цих кольорів в різних пропорціях (рис. 39).

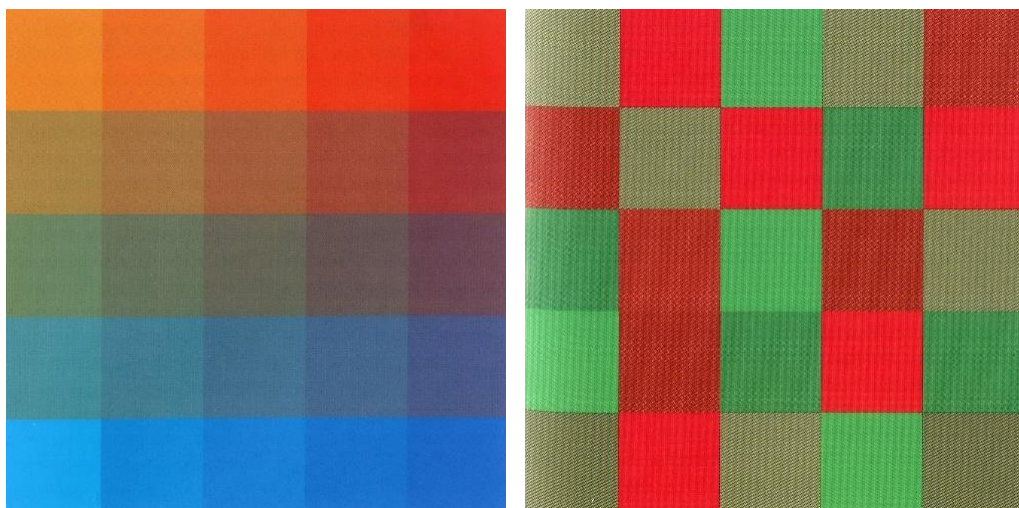

Рис. 39. Приклади композицій на основі контрастних кольорів.

Розробляючи колекцію одягу в обраній кольоровій гаммі, доцільно використати якомога більший спектр кольорових сполучень в межах цієї гамми для урізноманітнення варіантів та розкриття виразних можливостей кольорів (рис. 40).

Рис. 40. Колекції одягу на основі гармонійних кольорових сполучень

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 6. ДИЗАЙН ОДЯГУ

Практична робота № 15 (6 години)

Зображення деталей одягу

Мета: придбання навичок зображення різних деталей одягу, використання певних зображувальних засобів в ескізах одягу, розвиток композиційного мислення, уяви і творчого потенціалу.

Матеріали: папір формату А4, графітний олівець, гумка, гелієва ручка.

План роботи:

1. Повторити теоретичний матеріал по темі.
2. Виконати зображення різних видів деталей одягу: різні застібки, рукави, коміри, кишень, пати, хлястики.
3. Зробити загальний висновок по роботі (в чому особливості зображення певних деталей одягу, в чому відмінність технічного рисунку одягу від художнього тощо).

Рекомендації до виконання практичної роботи

Техніка виконання завдання повинна бути наближеною до технічного рисунку, тобто зображення повинно мати чіткі зрозумілі форми з урахуванням анатомічних особливостей тіла людини, реалістичні пропорції (без стилізації), графічне вирішення (рис. 41- рис. 44).

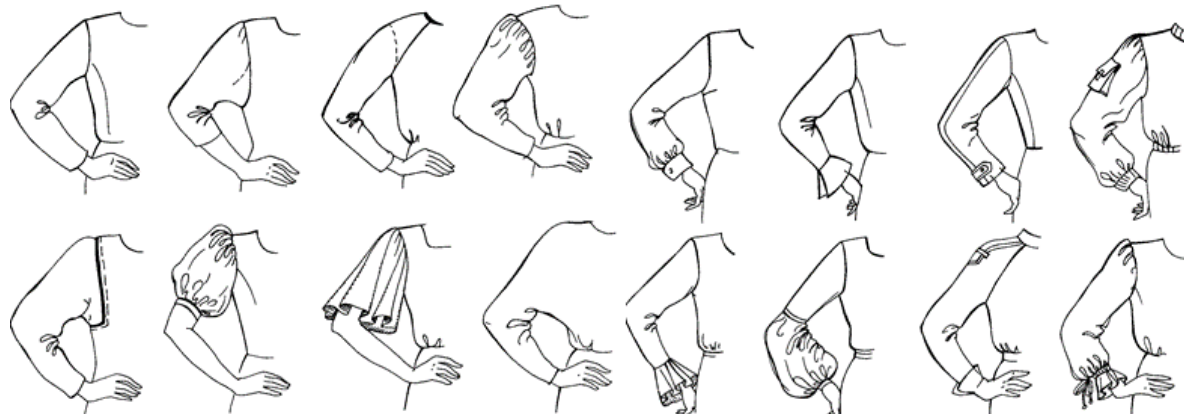

Рис. 41. Рисунок різних видів рукавів

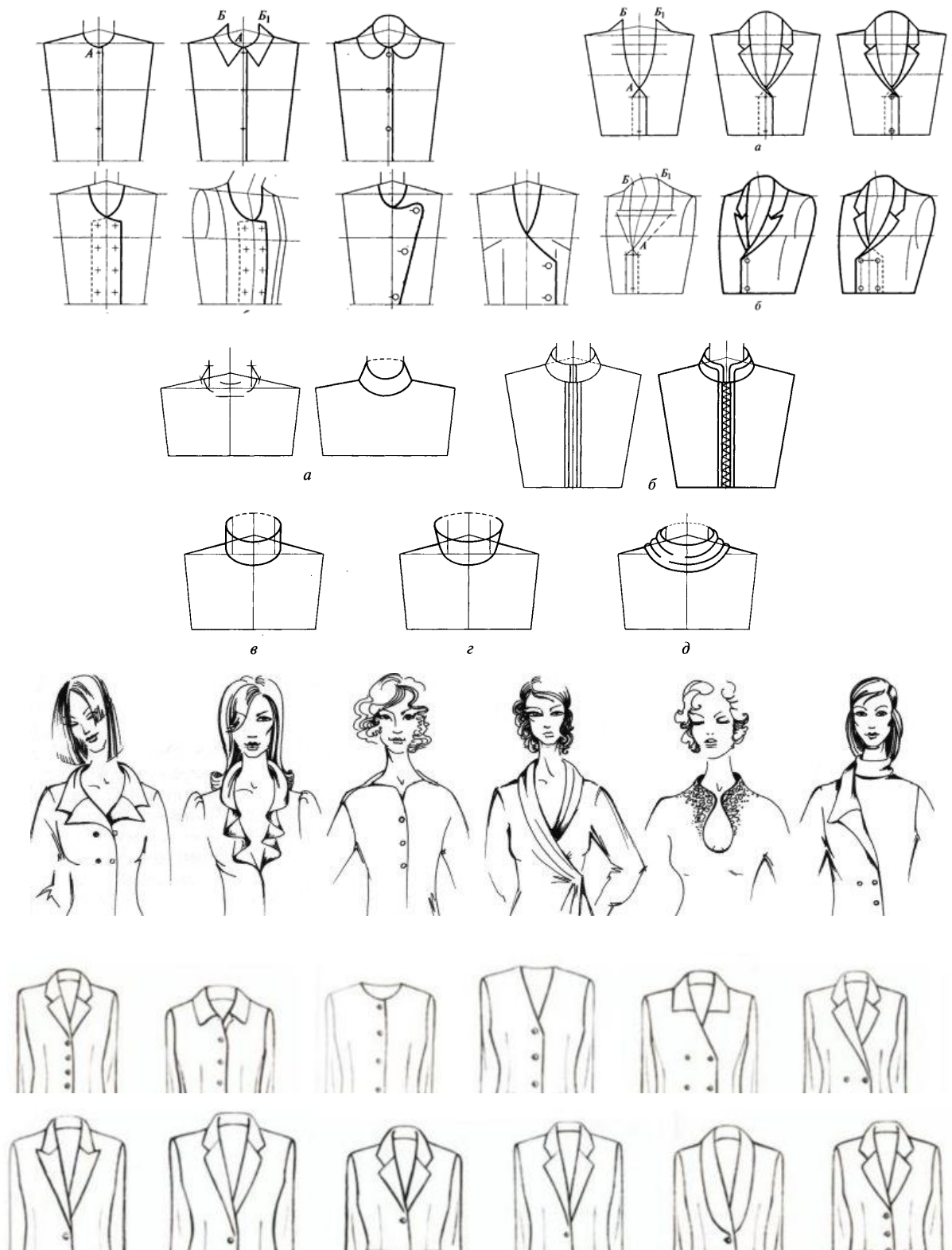

Рис. 42. Рисунок різних видів горловин та комірів жакетів та сорочок

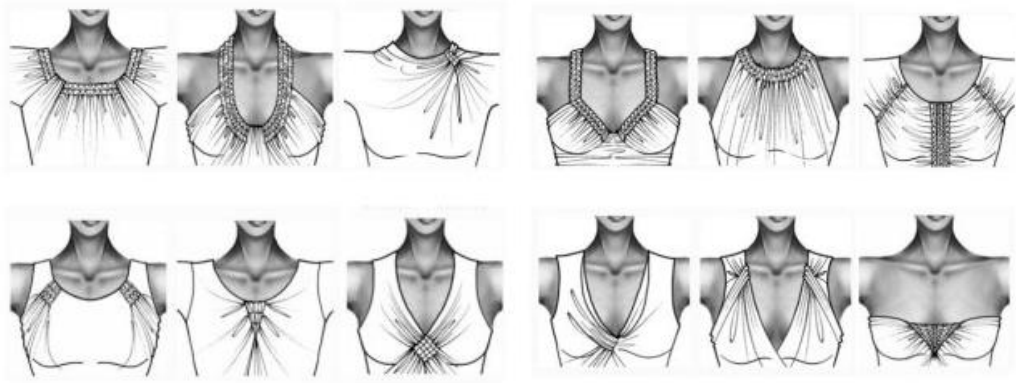

Рис. 43. Рисунок різних видів горловин суконь

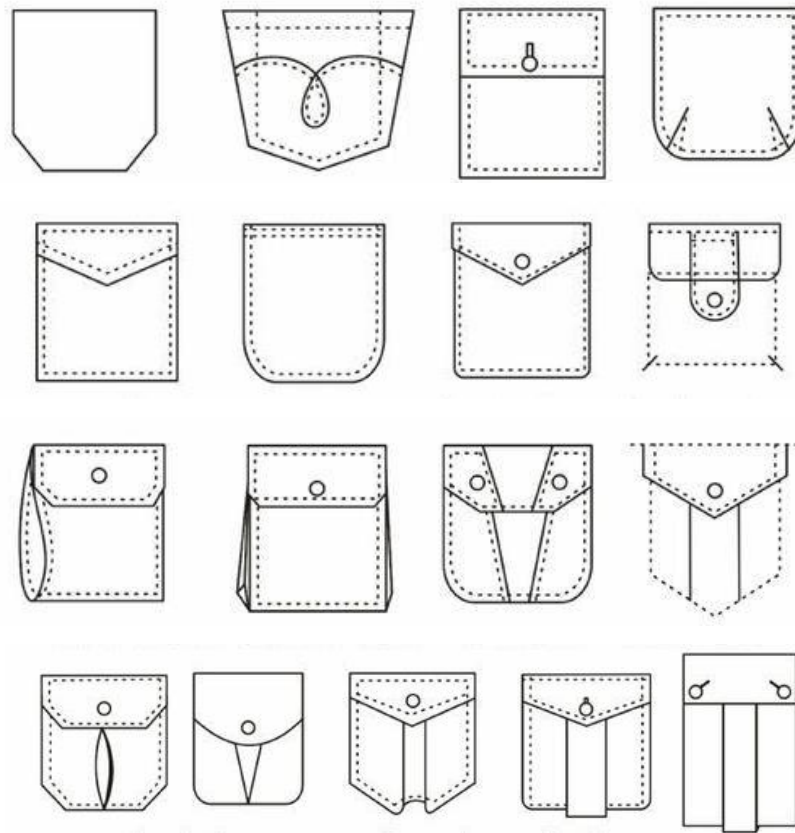

Рис. 44. Рисунок різних видів кишень

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базові

1. Даниленко В.Я. Дизайн : навч. посіб. Київ, 2002 р.
2. Засорнова І. О., Очкуренко В. І., Засорнов О. С., Телушкіна О. А., Сарана О. М. Дослідження конструктивно-технологічних рішень національних сорочок для оздоблення сучасних жіночих суконь, виконаних в етно-стилі. Вісник Хмельницького національного університету. Хмельницький, 2022. №1 (305). С. 209-217.
3. Кириченко А.М. Український народний декоративний розпис : навч. посіб. [для студ. пед. навч. закладів, учителів обр. мист.-ва]. Київ : Знання-Прес, 2006. 228 с.
4. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамати : навч. посіб. для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ : Вища школа, 2002. 188 с.
5. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамати. Малюнок. Живопис аквареллю. Тематична композиція : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2002 р.
6. Корнилицька Л. Художнє проектування одягу. Історія костюму : навч. посіб. Львів, 2009 р.
7. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення : навч.-метод. посіб. Харків : ХДАДМ, 2003 р.
8. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції: навч. посіб. Київ : Каравела, 2004 р.
9. Найден О. Орнамент українського розпису. Київ : Наукова думка, 1989. 276 с.
10. Печенюк Т. Кольорознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Львів. нац. акад. мистецтв. Київ : Грані-Т, 2009. 191 с.
11. Прищенко С. В. Кольорознавство : навч. посібник / за ред. проф. Є. А. Антоновича. Київ : Альтерпрес, 2010. 354 с.

12. Телушкіна О. Данько І. Переосмислення складових національного стилю в дизайні середовища. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23 квітня 2020 року. Київ : КНУТД, 2020. Том 2. С. 239 – 242.
13. Телушкіна О., Светлічна К. Впровадження національних традицій в українському образотворчому мистецтві ХХ ст. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квітня 2021 року. Київ : КНУТД, 2021. Т. 1. С. 85-87.
14. Телушкіна О.А. Напрямки розвитку етнодизайну в Україні. *Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Северодонецьк, 19 травня 2022 р. Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. С. 155 –160.
15. Телушкіна О.А., Светлічна К.С. Українська вишивка авангарду в сучасному одязі. *Технологія-2022*: матеріали ХХV міжнар. наук.-технічної конф., м. Северодонецьк, 27 травня 2022 року. Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. С. 78-79.
16. Туманов І.М. Рисунок, живопис, скульптура. Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів : Аверс, 2010. 496 с.
17. Шпак В. Акварель. Основи живопису : навч. посіб. Київ, 2013.
18. Яковлєв М.І. Композиція + геометрія : підручник. Київ : Каравела, 2007.

Додаткові

1. Васіна З. Український літопис вбрання. Т. 1. Київ, 2003.
2. Васіна З. Український літопис вбрання. Т. 2. Київ, 2004.
3. Колосніченко М.В., Процик К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу : навч. посіб. Київ : КНУТД, 2011. 227 с.
4. Нарисна геометрія : підручник / В. Михайленко та ін. Київ : Вища школа, 2004.
5. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. Київ : Либідь, 1996. 176 с.

6. Роменець В.А. Психологія творчості : навч. посіб. Київ, 2006.
7. Стамеров К. Нариси з історії костюмів. Київ, 2007.
8. Телушкіна О. Актуальність і методи дослідження поетики національного в сучасному українському образотворчому мистецтві. *Філософія подієвої культури: історія та сучасність*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 25-26 березня 2021 р. Київ, 2021. С.169-172.
9. Телушкіна О.А. Поєднання візантизму, класичного та народного мистецтва та авангарду в творчості бойчукістів. *Мистецька культура: історія, теорія, методологія*: доп. та повідомл. ІХ міжнар. наук. конф., Львів, 19 листоп. 2021 р. Львів, 2021. С.315-319.

Учбове видання

Методичні ВКАЗІВКИ

до практичних занять

з дисципліни

«Художня графіка та кольорознавство»

для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Дизайн-технології,
конструювання та сучасне оздоблення виробів легкої промисловості»
спеціальності 182 «Технології легкої промисловості»

Укладачі:

Телушкіна Ольга Анатоліївна

Підписано до друку _____

Формат 60x841/16. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. _____. Облік. видавн. арк. ____

Тираж ____ екз. Вид. № _____. Замовл. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: м. Київ, вул. Іоанна Павла II, 17.

Телефон: +38 (050) 218 04 78, факс (06452) 4 03 42

E-mail: vidavnictvosnu.ua@gmail.com